

PETHO KA NTAHLE TLHAMONG YA MAADINGWA

Athikele ye e ngwadilwe ke : Mantsha Modiba

Leloko la komiti ya PanSALB (NLB Sesotho sa Leboa)

Ka di 18 Lewedi 2020

Kgokagano : Sele 0835666633

Imeile : [mantsha.modiba@ul.ac.za/](mailto:mantsha.modiba@ul.ac.za) mantshamodiba76@gmail.com

Go na le mekgwanakgwana ya go hlama mantšu bjalo ka kadimo, mainamaitlhangwelwa le diakeronimi. Chokoe (2020) o re go na le medumopolelo yeo e ngwalwago go fapafapana efela e swana, ka nako ye nngwe bafetoledi ba polelo ba sa latelego melawana ya polelo ba itirelago boithatelo, seo ke phošo. Ke seo re swanetšego go se tšweletša ge re hlama maadingwa, re latele melawana ya polelo ka dinako ka mehla. Bohlokwa bja maadingwa le ge bontši bo hlapelela polelo, ke gore a tšweletša molaetša thwii, a re nonntšhetša polelo ya gaborena le go oketša tlotlontšu.

Dintlha tša kadimo:

Madiri ka lebjale a felele ka –a: Mohlala;

whatsapp > watsapa

jive > tšaeba

Maina a swanetše go wela ka legoroineng le itšego: Mohlala;

tronk > teronko Legoro la 9

skottel > sekotlelo Legoro la 7

Molawana wa dinoko: Re na le mehuta ye meraro ya dinoko: senoko sa tumammogotumanoši **mo-sadi**, sa tumammogo **mo-l-lo** le sa tumanoši **o-pela**. Bothata bjo bogolo ka mo Sesothong sa Leboa ke bja senoko sa tumammogo le senoko sa go tšwelela kadimong se na le tumammogo ya go latelwa ke tumammogo, kudu –r- le –l-, ka ntle le medumo ya rena ya Sesosotho saLeboa ya go bopša ke ditlhaka tša go feta tee.

Mohlala: Address e fetoga *aterese* e sego atrese

Re na le medumo ye mene ya ditumammogo n, l, m, r yeo e lego yona e ka latelwago ke ditumammogo tše dingwe, gantši tše dingwe ka go ipoeletša. Mohlala:

Counsellor > *mokhanselara*

League > *liliki*

Motor > *mmotoro*

Bontši bja mantšu ao a adimilwego go tšwa go Seaforikanse, ge a thoma ka modumo /m/, ka polelong ya rena a tšea /mm/. Mehlala:

Melk > *mmeleke* e sego meleke

Maat > *mmata* e sego mata

Bafetoledi ba bantši ge ba fetolela maadingwa, ntlha ye ya ka godimo ba e bethiša ka ntlha.

South Africa ke **Aforika Borwa** e sego Afrika ka gore modumo wo /fr/ ga re na le wona ka Sesotho sa Leboa.

Tronk ke teronko e sego *tronko*. Ga re na le modumo wa /tr/

Province ke *phorofense* e sego phrofense ka gore ga re na le medumo ye /pr/ le /phr/ ka Sesotho sa Leboa.

Molawana wa go kgalagala/kekišotumanoši

Go na le mantšu ao tumanoši ya pele ga ya mafelelo e gapeletšegago gore e swane le ya mafelelo. Ntlha ye le yona e fela e tšeišwa phefo ke bafetoledi.

Phone e ba *founu* e sego foun

Kanker e ba *kankere* e sego kanker

Coke e ba *khoukhu* e sego khouk

Lebaka ke gore ka polelo ya rena ga re na lentšu la go felela ka tumammogo, ge e se fela tumammogo –ng le maekiši a mangwe go swana le tlerrr!.

Molawana wa thotošatumanoši ke wo mongwe woo bafetoledi ba o phaelago thoko ka mabaka a mangwe.

Ge lentšu leo le fetolelwago le na le le ditumanoši tša go bapelana le tša godimo, gona ke kgapeletšo gore thotošatumanoši e bonagale.

Trein . *tereni* ke gore /i/ e hueditše /e/ ya kgauswi le yona gore e rotoge e etše yona.

Ditumarinini // le /d/

Ka polelo ya rena medumopolelo ye ga e latelwe ke ditumanoši tše itšego.

// ga e latelwe ke /i/ ntle le ge e le //

League e tla ba *lliki* e sego liki.

/d/ yona e latelwa fela ke ditumanoši tša godimo e lego /i/ le /u/. Efela ge /d/ e latelwa ke /a/ gona /d/ yeo go leadingwa e fetoga /t/

Dice > *taese* e sego daese

Molao wa tshwaro ya modu le mafelokwagatšo.

Bontši bja mantšu a go adingwa bo tšwa dipolelong tša Seisemane le Seaforikanse.

Ntlha ye le yona e fela e sa elwe šedi . Ge lentšu le adimilwe polelong ye nngwe ya tše di boletšwego , go bohlokwa gore medumo e sothofatšwe go ya le ka kwagatšo ya polelo yeo.

Seisemane **pen** e tla ba *phene* e sego pene

Seaforikanse **pen** e tla ba *pene* e sego phene

Seisemane **beer** e tla ba *piya* e sego piri

Seaforikanse **bier** e tla ba *piri* e sego piya.

Mohlala wa lefelokwagatšo wo mokaonekaone ke wa **banana**. Re ka se re **banana** ka gore modumo wo wa /b/ o a thunya ka gona re swanela go nyaka tumapou ya go thunya ka segagaborena e lego /p/. Ka fao **banana** > *panana*

Retina e tla ba rethina ka gore modumopolelo /t/ ka Seisemane o butšweditšwe. Bjale ge re o fetolela o tla swanelwa ke go swarelela putšwetšo ye, e be /th/.

Tšeo di sa swanelago go fetoga ge re fetolela polelong ya borena:

Dipalo 1, 2, 3

Mainaina: Mehlala, Thaba ya **Kilimanjaro** , noka ya **Mississippi**

Diakeronimi: Mehlala, **SADTU, COSATU, NEHAWU**

Dikapolelo, diema , le dika le tšona di swanetše go fetolelwa ka šedi gore di se aroše molaetša. Ke ka baka leo go lego bohlokwahlokwa gore mofetoleli a be motsebi wa dipolelo ka bobedi. Dikolong tša tlase go swanetšwe go rutwe thutamedumo ka botlalo, mongwalo le mopeleto gomme le bangwadi ba dipukunšu ge ba ngwala manšu, ba tšweletše phetolelo ya kadimo ya maleba. Kgomo e swarwa ka mosela motho o swarwa ka leleme. Mošate!

